

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

DEPARTAMENT KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

Warszawa, 30 kwietnia 2019 r.

DKO-WOK.053.1.2019.MK

Sz. P.
Sebastian Adamowicz

Szanowny Panie!

Odpowiadając na petycję z dnia 2 lutego br., w której wnosi Pan o zmianę rozporządzeń i zarządzeń w sprawie zasad organizowania wykonywania praktyk religijnych i w sprawie warunków zapewniania prawa wykonywania praktyk religijnych dzieciom i młodzieży przebywającym w zakładach wychowawczych i opiekuńczych oraz na obozach i koloniach wydanych na podstawie ustaw o stosunku Państwa do Kościołów proszę o przyjęcie następującego stanowiska w sprawie;

1. Jako uzasadnienie postulowanych zmian wskazano, że owe rozporządzenia i zarządzenia zawierają nieaktualne odesłania do ustawy o systemie oświaty i pojęcia zakładu opieki zdrowotnej.

2. Po analizie materii prawnej wymagającej zmiany ustalono, że chodzi tylko o Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 lipca 1992 r. w sprawie warunków zapewniania prawa wykonywania praktyk religijnych dzieciom i młodzieży przebywającym w zakładach wychowawczych i opiekuńczych oraz na obozach i koloniach.

3. Podstawami wydania ww. Zarządzenia były:

- ustawa z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej
oraz

- ustawa z 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

Natomiast – pomimo ich powołania – nie należy traktować jako podstawy do wydania Zarządzenia przepisów ustawy z 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania. Konkretnie, to art. 30 ust. 3 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 26 ust. 2 ustawy o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego upoważniały Ministra Edukacji Narodowej do wydania „szczegółowych przepisów” w sprawach objętych Zarządzeniem.

4. Na gruncie Konstytucji z 1997 r. możemy rozróżnić źródła prawa powszechnie obowiązującego i wewnątrznie obowiązującego. Źródłami prawa powszechnie obowiązującego są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia (art. 87 ust. 1) . Natomiast zarządzenia m.in. ministrów mają charakter wewnętrzny i obowiązują tylko jednostki organizacyjnie podległe organowi wydającemu akt (art. 93 ust. 1).

5. W świetle Konstytucji (z 1997 r.) „szczegółowe przepisy” nie mogą być podstawą wydania nowego Zarządzenia ani aktu je zmieniającego (miałby on mieć też rangę zarządzenia). Wynika to przede wszystkim stąd, że adresaci Zarządzenia nie są w podległości organizacyjnej w stosunku do Ministra Edukacji Narodowej, a materia Zarządzenia dotycząca realizacji praw do praktyk religijnych (a nie zagadnień organizacyjnych) wymaga regulacji przez akty prawa powszechnie obowiązującego. Jednak wydanie rozporządzenia (jako aktu regulującego powszechnie obowiązujące prawa) Konstytucja uzależnia od spełnienia ściśle w niej określonych warunków (art. 92 ust. 1); jednym z nich jest powierzenie określonych zagadnień do regulacji aktowi w postaci rozporządzenia. Ta postać aktu musi być wyraźnie wskazana.

6. Reasumując zmiana stanu prawnego ukształtowanego Konstytucją z 1997 r. nie pozwala na jakiegokolwiek korekty Zarządzenia.

7. W ocenie Ministerstwa Edukacji Narodowej prawa wykonywania praktyk religijnych w zakresie objętym Zarządzeniem, mogą być realizowane z powołaniem się na akty ustawowe (oprócz tych, o których była mowa, bardzo istotne są przepisy Konkordatu oraz samej Konstytucji).

Z poważaniem

Katarzyna Koszewska
Dyrektor
Departament Kształcenia Ogólnego
/ – podpisany cyfrowo/